

У Х В А Л А
ТРЕТЬОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Отроценка Миколи Олексійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини третьої статті 59 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“, статей 11, 21 Закону України „Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб“

м. К и ї в
17 жовтня 2022 року
№ 136-3(II)/2022

Справа № 3-152/2021(324/21)

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Первомайський Олег Олексійович (голова засідання, доповідач),
Головатий Сергій Петрович,
Городовенко Віктор Валентинович,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Отроценка Миколи Олексійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини третьої статті 59 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ від 28 лютого 1991 року № 796–XII (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1991 р., № 16, ст. 200) зі змінами, статей 11, 21 Закону України „Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб“ від 9 квітня 1992 року

№ 2262–XII (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 29, ст. 399) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Первомайського О.О., Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Отрощенко М.О. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність Конституції України (конституційність) частину третю статті 59 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ від 28 лютого 1991 року № 796–XII в редакції до внесення змін Законом України «Про внесення змін до Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ щодо підвищення рівня пенсійного забезпечення окремих категорій осіб» від 29 червня 2021 року № 1584–IX (далі – Закон № 796), статті 11, 21 Закону України „Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб“ від 9 квітня 1992 року № 2262–XII зі змінами (далі – Закон № 2262).

Згідно із частиною третьою статті 59 Закону № 796 „особам, які брали участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї під час проходження дійсної строкової служби і внаслідок цього стали особами з інвалідністю, пенсія по інвалідності обчислюється відповідно до цього Закону або за бажанням таких осіб – з п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня відповідного року“.

Згідно зі статтею 11 Закону № 2262 «умови, норми і порядок пенсійного забезпечення військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, визначаються

Законом України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ і цим Законом».

Пенсії з інвалідності військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за Законом № 2262, призначаються в таких розмірах: а) особам з інвалідністю внаслідок війни I групи – 100 процентів, II групи – 80 процентів, III групи – 60 процентів відповідних сум грошового забезпечення (заробітку); б) іншим особам з інвалідністю I групи – 70 процентів, II групи – 60 процентів, III групи – 40 процентів відповідних сум грошового забезпечення (заробітку) (стаття 21 Закону № 2262).

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачаються такі обставини справи.

Отрощенко М.О. належить до осіб, які на підставі статті 302 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – Кодекс) приєдналися до апеляційної скарги Шабельника М.В., яку розглянув Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду як суду першої інстанції у зразковій справі № 520/12609/19.

Шабельник М.В. 25 листопада 2019 року звернувся до Харківського окружного адміністративного суду з адміністративним позовом до Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області (далі – Управління) про визнання протиправною бездіяльності Управління, зобов'язання нарахувати та виплатити належну йому пенсію в порядку та розмірі, визначеному Законом № 2262 та Законом № 796, з урахуванням рішень Конституційного Суду України, без обмежень, а також стягнення суми протиправно не сплаченої йому частини пенсії.

Харківський окружний адміністративний суд відкрив провадження у справі № 520/12609/19 та звернувся до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду про розгляд указаної адміністративної справи як зразкової.

Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду відкрив провадження у цій зразковій справі та рішенням від 20 травня 2020 року відмовив у задоволенні позовних вимог Шабельника М.В.

Велика Палата Верховного Суду постановою від 21 квітня 2021 року залишила без задоволення апеляційні скарги Шабельника М.В. та осіб, які приєдналися до його апеляційної скарги, у тому числі Отроценка М.О., залишила без змін рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 20 травня 2020 року та погодилася з висновком суду першої інстанції, що „особи, які брали участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи під час проходження військової служби та мають інвалідність внаслідок цього, вправі очікувати на обчислення пенсії виходячи з п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня відповідного року, згідно з частиною третьою статті 59 Закону № 796–XII з 26 квітня 2019 року“.

2.1. Автор клопотання стверджує, що приписи Закону № 796, Закону № 2262 не відповідають статтям 3, 8, 9, 16, 17, 19, 22, пунктам 1, 6 частини першої статті 92, частинам другій, третій статті 124, частині першій статті 129, статтям 147, 150, 151² Конституції України.

Обґрунтовуючи свою позицію щодо неконституційності оспорюваних приписів Закону № 796, Закону № 2262, Отроценко М.О. посилається на Конституцію України, Закон України „Про Конституційний Суд України“, Кодекс, Закон № 796, Закон № 2262, Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, рішення Конституційного Суду України, рішення Європейського суду з прав людини, а також на судові рішення у своїй справі.

2.2. У конституційній скарзі Отроценко М.О. заявив клопотання про поновлення строку подання конституційної скарги. Підставою для поновлення

строків заявник вважає те, що повний текст постанови Великої Палати Верховного Суду від 21 квітня 2021 року він отримав після 13 травня 2021 року.

3. Розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

3.1. Відповідно до статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим статтями 55, 56 цього закону, та якщо з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше трьох місяців (абзац перший, пункт 2 частини першої); як виняток, конституційна скарга може бути прийнята поза межами вимог, установлених пунктом 2 частини першої цієї статті, якщо Конституційний Суд України визнає її розгляд необхідним із мотивів суспільного інтересу (частина друга); якщо суб'єкт права на конституційну скаргу пропустив строк подання конституційної скарги у зв'язку з тим, що не мав повного тексту судового рішення, він має право висловити у конституційній скарзі клопотання про поновлення пропущеного строку (частина третя).

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України з огляду на доводи, наведені суб'єктом права на конституційну скаргу, вирішуючи питання про поновлення пропущеного строку, вважає, що він підлягає поновленню.

3.2. Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу

(частина перша статті 55); суб'єктом права на конституційну скаргу є особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України (абзац перший частини першої статті 56).

Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів вбачається, що судовим рішенням, яким відмовлено у задоволенні апеляційної скарги Отроценка М.О., є постанова Великої Палати Верховного Суду від 21 квітня 2021 року.

Судове рішення Великої Палати Верховного Суду є остаточним у справі Отроценка М.О., оскільки згідно з пунктом 1 частини п'ятої статті 328 Кодексу постанова суду апеляційної інстанції у справах, рішення у яких підлягають перегляду в апеляційному порядку Верховним Судом, не підлягає касаційному оскарженню.

З огляду на те, що приписи статей 11, 21 Закону № 2262 не були застосовані у вказаному судовому рішенні, є підстава для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині відповідно до пункту 1 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – звернення до Конституційного Суду України неналежним суб'єктом.

3.3. Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ у конституційній скарзі має міститися обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55).

Проте у конституційній скарзі не вказано, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування Закону № 796.

У конституційній скарзі Отрощенко М.О. цитує припис частини другої статті 8 Закону України „Про Конституційний Суд України“, юридичні позиції Конституційного Суду України, висловлені ним у рішеннях від 17 липня 2018 року № 6-р/2018 та від 7 квітня 2021 року № 1-р(II)/2021, стверджує про невиконання цих рішень та наголошує, що органи Пенсійного фонду України та Верховний Суд „вважають і тлумачать норми законів таким чином“, що підлягає застосуванню редакція Закону № 796, яка втратила чинність.

Водночас у конституційній скарзі не обґрунтовано неконституційність частини третьої статті 59 Закону № 796, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Отрощенко Миколи Олексійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини третьої статті 59 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ від 28 лютого 1991 року № 796–XII зі змінами на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги; статей 11, 21 Закону України „Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких

інших осіб“ від 9 квітня 1992 року № 2262–ХІІ зі змінами на підставі пункту 1 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – звернення до Конституційного Суду України неналежним суб’єктом.

2. Ухвала Третьої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ТРЕТЯ КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**